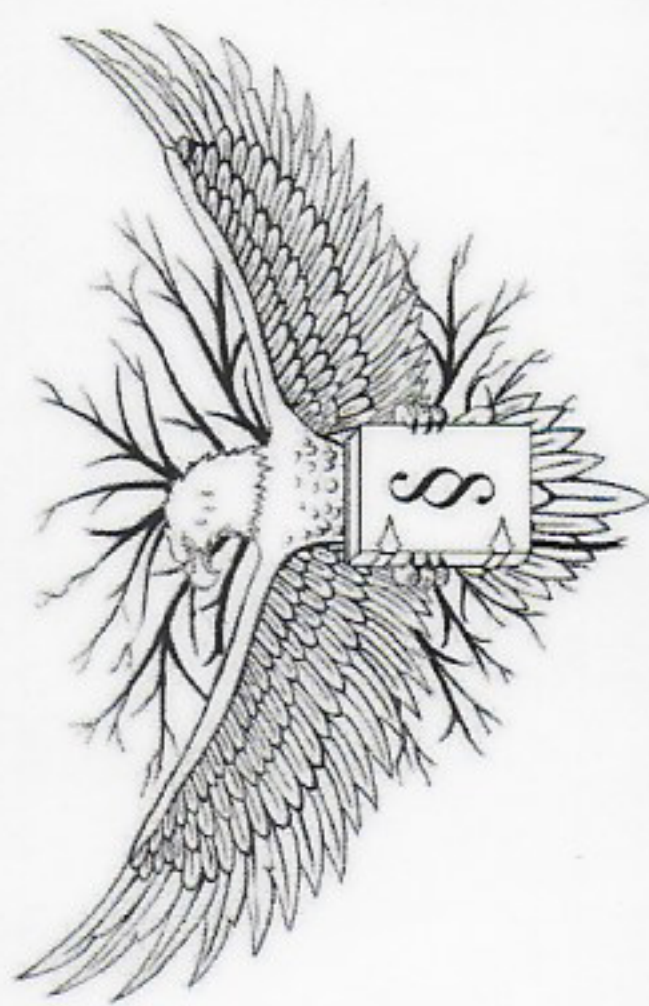

A HAZAI ÉS NEMZETKÖZI INTEGRÁCIÓ -
MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE

TANULMÁNYKÖTET

DE Praetor Szakkollégium
Debrecen, 2018

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Praetor Szakkollégium

A hazai és nemzetközi integráció múltja, jelene és jövője
Tanulmánykötet

Debrecen, 2018

Tartalomjegyzék

Készült a DE-ÁJK Praetor Szakkollégium kezdeményezésére
www.praetor.hu

Főszerkesztő: Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin

Szerkesztette: Papp László J.

ISBN 978-963-473-989-0

© A szerzők, 2018

© DE-ÁJK Praetor Szakkollégium, 2018

© Debreceni Egyetem, 2018

Kiadja a Debreceni Egyetem

Számitógépes tördelés: Papp László J.

Főszerkesztő: Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin

Olvasószerkesztő: Barakó Ágnes, Siska Péter

Szerkesztő: Papp László J.

Fedélterv: Papp László J.

Cím betűtípus: Copyright © 2012, Natanael Gama, Font Name 'Cinzel'

Cím betűtípus: Copyright © 2010, Santiago Orozco, Font Name 'Josefin'

Nyomdai előállítás: Digitall Sapiens Nyomdaipari és Szolgáltató Kft.

Email: digitallsapiens@gmail.com

Felelős vezető: Varga Tibor

Minden jog fenntartva!

Printed in Hungary

Biczó András: Benedikt Carpoz Debrecen 18. századi büntető ítélkezésére gyakorolt hatásának vizsgálata egy büntetést enyhítő körülmény viszonylatában	11
Bodnár Beáta: Az igazság ára (A film és jogi aspektusainak bemutatása)	29
Erdős István: A Nobel-békedíjat nyert amerikai elnökök latin-amerikai tevékenysége	40
Gulyás Lilla Tünde: A pártfogó felügyelet jogintézménye	50
Jászkaai Szintia: A „szoftverszabadalmak” és a számítógéppel megvalósítható találmányok aktuális kérdései	65
Jóó László Ádám: Egyházi gyűlés mint nemzetközi konferencia – a konstanzi zsinat integráló szerepe	72
Kanyuk Petra Ágnes: A büntetőeljárás „oknyomozó régészei” a tárgyalóteremben – szemelvények a genetikai szakvélemények csokrából	81
Kiss Judit: A diktatúrák jogrendszerének bemutatása Robert Merle Mesterségem a halál című regénye alapján	97
Kovács Lajos Péter: Az UNESCO-ba be-, illetve kilépés, valamint a világörökségi listája	108
Kóhalmi Máté István: Jogi aspektusok a Halálsoron című filmalkotásban	120
Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin: Elkendőző hozzáállás? Gondolatok Törökország és az európai integráció dilemmáiról	131

Joó László Ádám: Egyházi gyűlés mint nemzetközi konferencia –
a konstanzi zsinat integráló szerepe

Debreceeni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, II. évfolyam, jogász szak

Kulcsszavak: *western schism, Council of Constance, Sigismund of Luxembourg, hussite wars*

Bevezetés

A konstanzi zsinat Európában a Bécsi Kongresszust megelőző időszak legkiemelkedőbb nemzetközi eseményének számít. Mint a reformációt megelőző egyházi esemény, a keresztény Európa mai napig legjelentősebb zsinatának tekinthető. A három és fél évig tartó gyűlésen több száz egyházi és világi vezető vett részt, akik nem kisebb feladatot vállaltak magukra, mint hogy véget vessenek a csaknem négy évtizede tartó nyugati egyházszakadásnak, felszámolják az egyre terjedő huszitizmust, és reformokat hajtsanak végre az anarchiába süllyedt egyházon.

Dolgozatomban megkísérlem összegezni a zsinat nem kevés történetét és a törekvések főbb eredményeit. Mindezt az eseményeket alakító közismert tényezők ismertetésével teszem. Kitérek Luxemburgi Zsigmond király döntő szerepére, aki diplomáciai képességeit és minden befolyását latba vetette, hogy a zsinatot siker, őt pedig a leendő pápa császárrá koronázza.

1. Előzmények

1.1. A katolikus egyház válsága

1378-ban, amikor XI. Gergely pápa véget vetve az avignoni fogságnak székhelyét Rómába helyezte, a régi központba való visszatérés korántsem hozta el a régóta várt reformokat. Még abban az évben a bíborosi kollégium pápát választott az itáliai származású VI. Orbán személyében. (A római nép a város fejlődését várta, ezért nyomást gyakorolt a testületre, hogy ne francia pápa kerüljön a trónra, aki hazájába visszatérve elhanyagolná az „örök várost”.)¹ A francia bíborosok a kényszerre hivatkozva nem fogadták el a választás eredményét, hanem maguk közül *ellenpápát* emeltek trónra VII. Kelemen néven. Ezzel az egyház két részre szakadt.

¹ GÁRDONYI Máté, *A Konstanzi és a Bázeli zsinat*, Vigilia, 66. évf., 2001/2., 98.

1409-ben a kardinálisok egy-egy csoportja elpártolt korábbi támogatottjától, és Pisában megválasztotta V. Sándort azzal a céllal, hogy egyedüli fejévé váljon az egyháznak. Azonban a római és az avignoni pápa nem mondott le trónjáról, így már *három vezetője* volt a nyugati kereszténységnek.

Közben az *eretnység*² egy újabb, követői számában minden addigit meghaladó irányzata kezdett kibontakozni cseh területen: a huszitizmus. Félő volt, hogy az egyház vagyonát és szervezetét támadó, ezért igen népszerű felfogás áttérjed más országokra is, ami a katolikus világrend összeomlását okozhatta volna.

Mindezek mellett komoly problémát okozott a *simonia*, az egyházi tisztségek megvásárlása, ami ahhoz vezetett, hogy teológiaiilag képzetlen személyek jutottak főpapi méltósághoz. (A szó Simon mágus nevéből származik, aki pénzért kívánta volna megszerezni az apostolok lelki hatalmát.³)

1.2. Luxemburgi Zsigmond törekvései

Luxemburgi IV. Károly és Pomerániai Erzsébet fia Anjou Mária magyar királynő társuralkodójaként került a trónra 1387-ben, majd felesége 1395-ös halála után ténylegesen hozzálátott hatalma növeléséhez. Többször lázadást szerveztek ellene azok, akik nem nézték jó szemmel, hogy idegen származásúaknak adományozott jelentős birtokokat és méltóságokat.

Uralkodásának harmadik évtizedére sikerült megszilárdítania hatalmát, így egyre aktívabb nyugati külpolitikát folytathatott az egyház egyesítése érdekében. Miután 1410-ben elnyerte a német királyi címet, fő céljává vált, hogy egy egész Európa által elismert pápa német-római császárrá, a fejedelmek fejedelmévé koronázza.

Azonban Zsigmondot hosszabb távon ennél nagyobb célok is vezérelték: az Oszmán Birodalom keresztes seregek általi kiszorítása Európából, és az 1054 óta tartó kelet-nyugati egyházszakadás megszüntetése. Ezek megvalósításához először a fenti bekezdésben foglaltak teljesülésére volt szükség.

² Tévitanítás, amely dogmát tagad vagy ellenkezik vele. (Magyar Katolikus Lexikon)

³ Magyar Katolikus Lexikon

2. A zsinat ügyei

XXIII. János pisai pápa 1414. november 5-én⁴ nyitotta meg a zsinatot, amelynek sikeres megkezdéséhez Zsigmond király tekintélye elengedhetetlen volt. A római és az avignoni pápák hívei nem biztos, hogy bekapcsolódtak volna a gyűlés munkájába kizárólag a pisai szentatya hívására. IV. Károly német-római császár másodszületett fia sikeresen védelmezte Magyarországot minden támadással szemben, 1396-ban keresztes hadjáratot vezetett az oszmánok ellen; uralkodása idején az ország virágzásnak indult gazdasági, társadalmi és kulturális téren is. Európa legrátermettebb uralkodójává vált, aki 1414-es német királlyá koronázásáról egyből Konstanza indult. Ő maga elnökölt az üléseken, amikor a városban tartózkodott. Máskor ez a pápa feladata volt, azonban a mindenki által elfogadott egyházfő megválasztásáig más megoldás nem jöhetett szóba, és a konciliarizmus eszméje is a világi vezetők elsőségét hirdette.

2.1. Causa unionis – az egység megteremtése

Az egység megteremtése a három pápa lemondásával és egy új, mindenki által támogatott egyházfő megválasztásával volt lehetséges. A Riminiben tartózkodó római pápa, XII. Gergely kész volt ezt megtenni, amennyiben „kollégái” is követik példáját.

XXIII. János kezdetben reménykedett abban, hogy a király kiáll mellette, és megtarthatja hatalmát egyedülként, azonban csalódnia kellett. Amikor 1415 tavaszán elmenekült a városból, hogy ezzel szabotálja a zsinatot, hamar elfogták. A gyűlés perbe fogta, megfosztotta hatalmától, és évekig fogságban kellett élnie.

A legnehezebbnek XIII. Benedek meggyőzése bizonyult, aki spanyol földön tartózkodott, és még élvezte az Ibériai-félsziget uralkodóinak támogatását.⁵ Amikor támogatói belátták, hogy az idős egyházfő követése többé már nem kedvező, elpártoltak tőle, és elküldték követeket Konstanza. A Benedekkel folytatott tárgyalások nem vezettek eredményre, végül távollétében fosztották meg trónjától, amit évekkel később bekövetkezett haláláig nem ismert el.

⁴ TARJÁN M. Tamás, *A konstanzi zsinat megnyitása*, RUBICONLINE, 2018

⁵ MALETH Ágnes, *Viták a konstanzi zsinaton*, In: KOVÁCS Szilvia – RÉVÉSZ Éva (szerk.), *Műhelyszemináriumok I., SZTE-BTK Történettudományi Doktori Iskola, Szeged, 2013*, 62.

2.2. Causa fidei – az eretnekség felszámolása

Husz János cseh vidéki családból származó pap John Wycliffe angol teológus tanait követte, amikor nyíltan támadta a pápa hatalmát és az egyház gazdagságát. Ennél azonban tovább ment: követelte a két szín alatti áldozást, a Szentírás cseh nyelvre fordítását és az anyanyelven történő misézést. Hitében maga mellé állította az ország nagy részét koldustól nemesig. Vencel király a felesége gyóntatójának, valamint az egyetem rektorának⁶ nevezte ki.

A pápák több alkalommal próbáltak rá nyomást gyakorolni, de támogatottsága töretlen maradt, így 1414-ben szinte egész Csehországot maga mögött tudhatta. A zsinatra összesereglett teljes főpapi réteg azonban olyan erőt képviselt, amelytől hazája nem volt képes megvédeni. Bár Zsigmond *menlevelet* (salvus conductus) állított ki számára, a gyűlés további eredményei érdekében nem állhatott ki a prédikátor mellett. Huszt, mivel nem volt hajlandó visszavonni tanítását, máglyahalálra ítélték, akárcsak barátját, Prágai Jeromost. Husz meghurcolása és kivégzése talán a legrosszabb megoldás volt, amit az eretnekség felszámolására alkalmazhattak. Mintha a fellobbanó lángok közül kihallatszó énekek a csehek lelket megerősítették volna, olyan engesztelhetetlenül álltak ellen ezután a prédikátor egykori hívei a néhány évvel később rájuk támadó keresztes seregeknek.

2.3. Causa reformationis – a reformok ügye

A fent említett simonia csak az egyik problémája volt az egyháznak, amelyet főleg a teológiaiilag képzett egyetemi tanárok támadtak. A pápai abszolutisztikus törekvésekkel szemben a *konciliarizmus* (zsinatelvűség) kezdett kibontakozni, amely az ősegyházi megoldásokhoz való visszatérést szorgalmazta – korszerűbb formában. „A [...] 14-15. századi kánonjogi és egyháztani teória az egyház alapvetően demokratikus jellegét hangsúlyozva (az egyház a hívek gyűlekezete *congregatio fidelium*), a pápai joghatóságot az egyetemes zsinat hatalmából eredeztette, ezért a pápaságot a zsinat fősege alá helyezte.”⁷ Mindenekelőtt a zsinati döntéshozatal elsőrendűsége és a pápa zsinatelnöki szerepe hangsúlyozódott.

A főpapok kinevezési jogát a világi uralkodók maguknak kívánták fenntartani, és a főpapi javadalom-betöltéskor a pápai kincstárba fizetendő pénzösszeg (servitium) mérséklése is megoldandó feladatot jelentett a gyűlés számára.

⁶ TARJÁN M. Tamás, *Husz Jánost megégetik a konstanzi zsinaton*, RUBICONLINE, 2018

⁷ GÁRDONYI Máté, i.m., 96.

2.4. Minores causae – kisebb jelentőségű ügyek

Ezek közé tartozott a keleti egyházzal való egyesülés, amelyet bizonytalan időpontra halasztottak, és a zsinati szavazás módja. Utóbbi azért volt napirenden, mert az 1409-es pisai zsinaton a résztvevők nem fejenként, hanem – egyetemi mintára⁸ – nemzetekre osztva (földrajzi területcsoportok szerint) szavaztak. XXIII. János a fejenkénti szavazásban, így nagyszámú itáliai támogatóiban bízva vett részt a gyűlésen, s a nemzetenkénti szavazás miatt akarta szabotálni azt.

3. A döntéshozatal módja

Az egyházi és világi résztvevőket kezdetben négy nemzetre osztották: itáliai, angol (Nagy-Britannia és Írország), német (Német-Római Birodalom, Magyar Királyság, Lengyel Királyság, Észak-Európa) és francia. Az ötödik nemzetet az ibériaiak alkották, akik XIII. Benedektől történt elpártolásukért cserébe lehettek önálló csoport. A bíborosi kollégium kérte, hogy egy külön nemzetet alkothasson, végül mindegyikük a saját nemzetében kapott tanácskozási és szavazati jogot.

A reformok előkészítésére egymás után több bizottság is alakult a nemzetek egyenlő részvételével. Ezek munkafolyamatait Heinrich Finke a következőképpen ismertette: „A reformbizottságok először többségi szavazattal elfogadták a reform első változatát, amely ezután a nemzeti gyűlésekre került. A nemzetek képviselői megvitatták, majd kineveztek két küldöttet, akik közösen, a felmerült javaslatok alapján próbálták egy mindenki által elfogadható változatot szerkeszteni. Ha ezzel elkészültek, a szerkesztett változat újra a nemzeti gyűlésekhez került megvitatásra. Ha mind az 5 náción elfogadta, akkor megszavazásra az általános gyűléshez került a dokumentum, hogy ott is megszavazzák.”⁹

1417 őszén ült össze a pápaválasztó konklávén, amelyen minden nemzet 6-6 képviselője (de nemzetenként 1-1 szavazattal) és a 29 tagú bíborosi kollégium vett részt.

⁸ MÁLYUSZ Elemér, *A konstanzi zsinat és a magyar főkegyúri jog*, Attraktor, Máriabesnyő-Gödöllő, 2005, 41-42.

⁹ FINKE, Heinrich, *Acta Concilii Constantiensis*, In: MALÉTH (szerk.), *i.m.*, 66.

4. A zsinat eredménye

A konklávén november 11-én megválasztotta Oddo Colonna itáliai bíborost, aki a választás napjára tekintettel az V. Márton nevet vette fel. Ezzel véget ért a csaknem negyven évig tartó nyugati egyházszakadás.

A konciliarizmus térnyerését mutatják a *Haec sancta* és a *Frequens* reformdekrétumok. Az előbbi a zsinat kezdetén fogadták el, és a gyűlés pápák általi felhasználhatatlanságát mondta ki. Utóbbi a zsinatok jövőbeli rendszeres összehívását írta elő; ezt még a pápaválasztás előtt fogadták el.¹⁰

V. Márton minden nemzettel konkordátumot kötött, amelyekben ígéretet tett a servitiumok mérséklésére és az egyházi bíróságok hatáskörének szűkítésére. A számunkra kiemelkedően fontos *konstanzi bullát* nem a pápa (megválasztása előtt bíborosként aláírta) és nem is a zsinat bocsátotta ki, hanem a legbefolyásosabb főpapok egy csoportja. Ebben biztosították a magyar királyok főkegyúri jogát, mérsékelték a pápai kincstárba fizetendő servitiumot, és kimondták, hogy magyarországi per csak fellebbezés útján kerülhet a Szentszékhez.

Az esemény idejére a Bodeni-tó partján fekvő Konstanz Európa központjává vált. A nagyszámú egyházi és világi résztvevő, valamint kíséreteik ellátása felfeloldozta a helyi „szolgáltató szektort”. Összesen 2 pápa, 3 patriarcha, 29 bíboros, 33 érsek, 100 kánonjogi doktor, 134 apát¹¹, 150 püspök és számos főúr jelent meg vagy képviseltette magát a zsinaton három és fél év alatt.¹²

Husz János kivégzése után egykori hívei derekasan ellenálltak az egyesült európai kereszties seregek támadásainak. A mérsékeltabb kelyhes irányzat (amelynek követői főként nemesek és polgárok voltak) hajlott a kompromisszumra, de a radikális táboriak 1434-es döntő vereségükig harcoltak, és zsákmányszerző hadjáratokat indítottak a környező országok, így a magyar Felvidék területére is. Később Európa több seregéhez is csatlakoztak, hiszen kiváló katonák voltak.

¹⁰ GÁRDONYI, *i.m.*, 99-100.

¹¹ TARJÁN M., *A konstanzi ... i.m.*

¹² GERGELY Jenő, *A pápaság története*, Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1982, 168.

5. Zsigmond király szerepe

A tekintélyes családból származó uralkodó évekre elhagyta Magyarországot, hogy a zsinat ügyével közvetlenül vagy közvetetten foglalkozzon. Ezt könnyen megtehetette, hiszen olyan hű nemesek kormányoztak távollétében, mint Garai Miklós, Ozorai Pipo vagy Kanizsai János (vagy mások, ha előbbieket éppen a királyt kísérték Európában).

Közvetíteni próbált VI. Károly francia és V. Henrik angol király között a százéves háború befejezése érdekében, s miután a francia fél nem volt hajlandó békét kötni, Henrik mellé állt a *canterburyi szövetségben*. Zsigmond garantálta az angol zsinati nemzet önállóságát, ezzel az angol korona tekintélyének növekedését. Cserébe támogatást kért a reformok és az egyesítés ügyében.

Személyesen utazott spanyol földre is, hogy rábeszélje XIII. Benedek híveit a zsinaton való részvételre, ezzel kifogva a szelet az avignoni pápa vitorlájából. Fizettségképpen az Ibériai-félsziget küldöttjei önálló nemzetbe tömörülhettek.

Habár a reformok terén nem sikerült áttűtő sikereket elérnie, az általa kikényszerített konstanzi bulla mind neki, mind a későbbi királyainknak hasznára vált, különösen a főpapok kinevezése terén.

6. Kitekintés

Az 1417-ben megválasztott V. Márton pápa utódja, IV. Jenő 1433-ban Rómában német-római császárrá koronázta Zsigmondot. Ezzel először jött létre tisztán perszonálunió a Német-Római Birodalom és a Magyar Királyság között. Bár új birodalma jóval nagyobb és jelentősebb volt a réginél, igazi hatalmat csak Magyarország felett érvényesíthetett. A husziták legyőzése után elfoglalhatta cseh trónját is.

A Rómába visszaköltözött pápai udvar elkezdte újjáépíteni a várost. Ekkor jöttek létre az első olyan korai reneszánsz épületek és műalkotások, amelyek megalapozták a korstílus elterjedését.

Az elfojtott huszitizmust kiváltó problémákat csak részben sikerült kezelnie a konstanzi zsinatnak, ezért alig száz évvel később kezdetét vette a követői számában kimagasló, a teljes hitbéli és egyházszervezeti megújulást célzó *reformáció*. Egyik okaként a servitiumok

mérséklését tekintük, aminek következtében az egyház búcsúcédulák árusításához folyamodott a kieső jövedelem pótlására.¹³

Összefoglalás

Dolgozatomban megkísértem bemutatni a konstanzi zsinat, mint nemzetközi konferencia kiemelkedő történelmi jelentőségét. Az esemény az európai szintű együttműködés előfutárának tekinthető, ha figyelembe vesszük, hogy a kontinens minden katolikus országa képviseltette magát rajta Írországtól a Magyar Királyságig, Skandináviától Szicíliáig. Az egyházi vezetők mellett számos világi résztvevője volt az eseménynek, akik szabadidejükben a város nyújtotta kikapcsolódási lehetőségeket igyekeztek kihasználni.

Amellett, hogy több területen nem volt sikeresnek mondható az együttműködés, a mindenki által támogatott pápa megválasztása nemcsak a nyugati egyházszakadást szüntette meg, hanem a több mint száz évvel korábban kezdődött avignoni fogság végét is jelentette. Az egyházfő az ősi központba, Rómába helyezte a székhelyét, ahol töretlen fejlődés vette kezdetét.

Luxemburgi Zsigmond élete során a másodszüllött brandenburgi örgrófból Európa legtekintélyesebb fejedelmévé vált. Ez markáns személyiségén túl a magyar trón elnyerésének volt köszönhető, hiszen királyi pozíciójából lehetősége nyílt további céljai megvalósítására. Uralkodására többek között kicsapongó életvitele és Husz máglyahalála vetett árnyékot.

Abstract

Ecclesiastical assembly as an international conference – the unifying role of the Council of Constance

The Council of Constance had been the most prominent international event till the Congress of Vienna. Hundreds of laical and ecclesiastical people took part in the council, where they elected Pope Martin V, ending the western schism. The participants tried to reform the church too, but only few reforms came into existence. King Sigismund of Luxembourg had a great influence on the event, because he wanted to become the emperor of the Holy Roman Empire. Jan Hus, the czech reformer was sentenced to the stake, because he had not annulled his dogmas.

¹³ STUMP, Philipp H., *The Reform of Papal Taxation at the Council of Constance*, In: MALETH (szerk.), i.m., 67.

Irodalomjegyzék

- MÁLYUSZ Elemér (2005): A konstanzi zsinat és a magyar főkegyúri jog. Attraktor, Máriabesnyő-Gödöllő, 27-62.
- GERGELY Jenő (1982): A pápaság története. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 167-172.
- MALÉTH Ágnes (2013): Víták a konstanzi zsinaton. In: Kovács Szilvia – Révész Éva (szerk.) Műhelyszemináriumi dolgozatok I., SZTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola, Szeged, 57-72.
- CSIZMADIA Andor (1959): A konstanzi „bulla” hatása a főkegyúri jog fejlődésére. In: A Magyar Tudományos Akadémia Társadalmi – Történeti Tudományok Osztályának Közleményei, IX. kötet, 1959/6. 301-324.
- GÁRDONYI Máté: A Konstanzi és a Bázeli zsinat. Vigilia, 66. évf. 2001/2., 96-103.
- BÁRÁNY Attila: Zsigmond király, a konstanzi zsinat és a százéves háború. Századok, 144. évf. 2010/6., 1345–1396.
- C. TÓTH Norbert (2013): Ellenpápák helyett pápa – Zsigmond magyar és német király a konstanzi zsinaton
In: www.matud.iif.hu (2013.05.03.)
<http://www.matud.iif.hu/2013/05/03.htm>
(letöltve: 2018.01.08.)
- TARJÁN M. Tamás: A konstanzi zsinat megnyitása
In: <http://www.rubicon.hu/>
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1414_november_5_a_konstanzi_zsinat_megnyitasa/
(letöltve: 2018.01.08.)
- TARJÁN M. Tamás: Husz Jánost megégetik a konstanzi zsinaton
In: <http://www.rubicon.hu/>
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1415_julius_6_husz_janost_megegetik_a_konstanzi_zsinaton/
(letöltve: 2018.01.08.)

Kanyuk Petra Ágnes: A büntetőeljárás „oknyomozó régészei” a tárgyalóteremben – szemelvények a genetikai szakvélemények csokrából

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, V. évfolyam, jogász szak

Kulcsszavak: *criminal procedure, genetic expertise, courtroom, cases*

Bevezetés

A *genetikai szakértés* egyfajta kriminalisztikai szakértés, szemléletes analógiával élve pedig a *genetikai szakértő* a büntetőeljárás folyamatában – ahol valamennyi szereplő (nyomozó, ügyész, bíró, vádlott, felperes, szemtanú, szakértő, stb.) egyfajta történésként fogható fel abból a szempontból, hogy a múlt eseményeit igyekszik tisztázni – olyan oknyomozó régészhez hasonlítható, aki a múlt és a jelen nyomait összehasonlítva ok-okozati összefüggéseket keres élő szervezetek, illetve élettelen dolgok egymásra hatása között.¹ A biológiai anyagmaradványok,² mint „néma tanúk” megszólaltatásával, speciális, tudományos megismerésével pedig a genetikai szakértő célja: a szakértői vélemény, mint önálló, sajátos bizonyítási eszköz létrehozásával hozzáférhetővé tenni e tényeket a hatósági, végső soron a bírói értékelés számára.³ Az alábbiakban a genetikai szakértői vélemények tárgyalóteremben történő alkalmazása folytán felvetett kérdések vizsgálatára tesztek kísérletet, amely kutatás – mivel az elemzett ügyek ez alapján indultak – alapvetően a korábbi büntetőeljárási törvény mentén halad, miközben igyekszik kitérni az új szabályozás által indukált változásokra is.

¹ FÜREDI Sándor – EGYED Balázs, *DNS-minizát, mint törvényszéki bizonyíték*, In: HÍDVÉGI Egon – BÁN Zoltán (szerk.), *A genom*, Székhalm Könyvműhely, Budapest, 2003, 45.

² Megjegyzés: a BSZKI által közzétett, genetikai szakértőt kirendelő határozatokban leggyakrabban feltett kérdések között az alábbi biológiai anyagmaradványok kerülnek felsorolásra: „vér, nyál, ondó, szőrképlet, érméshimyból származó hámsejt, egyéb humán szövet.” BSZKI.hu, *Szakértői kirendelő határozatokban leggyakrabban feltett kérdések*, 2014.

³ FENYVESI Csaba, *Nyomtan*, In: TREMMEL Flórián (szerk.), *Kriminalisztika*, Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 2012, 57.